

zepéről, második feléből származnak, általában erősen szemetes épülettörmelékéből állnak (SE 7, SE 4), felszínük vízszintes. E fölött modern, 20. századi feltöltés található szintén vízszintes felszínnel.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a kutatás során megfigyelhettük a 14. század végén épült külső (II.) középkori városlalat, amely 3–4 m magasan ma is áll. Erre épült rá egy később, de még a középkor folyamán készült javítás/pótlás, amely erősen eltérő jellegű a fal aljától. Korát a feltárás régészeti módszerekkel nem tudta meghatározni. A falat az 1850-es években magasztották fel a mai faltetőig, a Várnegyed mai szintjére.

VÉGH ANDRÁS

49. Budapest I, Budai Várnegyed, középkori Buda városa (Iskola lépcső) (KÖH 32379) Kk, Ú

A 1014 Budapest, Iskola lépcső – Ibolya utca projektlem lift építése a Lovas utcai parkolónál a KÖZOP 5.5.0-09-2011-0027 számú projekt B projektlem lift építése az Iskola lépcsőnél című támogatás alapján valósul meg. Az építési engedély régészeti megfigyelést írt elő.

A kivitelezési munkálatok az Ibolya utca K-i végénél, a liftakna felső fogadóaknájának kiadásával indultak 2014. október 28-án. Ezzel párhuzamosan az alsó szinten kitakarításra került a kazamata, amelyet korábban a Budapesti Történeli Múzeum kőtárként használt 1998-ig. 2014. október 30-án a várfal K-i oldalának alsó szintjén megkezdődött a várfal téglaköpenyezésének elbontása mégpedig a liftakna tetejének felső síkjában. 2014. november 5-re a felső fogadóakna mélyítésénél elérték a kazamata boltozott tetejét. A szelvényben a boltozat felett vastag sárga agyagos feltöltést lehetett megfigyelni, e fölött közművekkel megbolygatott réteg helyezkedett el. A felső liftakna helyének kialakítása után a Táncsics Mihály utca 1. DNY-i sarkától az épület fala mellett átlag 40 cm mélységben árkot ástak, ahová az elektromos vezetékét rakták le.

2014. november 5-re az alsó szinten, a leendő liftakna felső síkját kívül és a kazamatából belül is megbontották, majd vas-tag vaselemekkel stabilizálták a várfalat. Ezután megindulhatott a vaselemek alatt a bejárati szint mélységéig a várfal áttörése. Miután az áttörés megtörtént tanulmányozhatóvá vált a falszövet. A külső, K-i oldalt borító téglaköpenyezés alatt későközépkori jellegű falszövetet lehetett megfigyelni. A várfal áttörése után az egykori kőtar betonpadlóját feltörve megindult a liftakna mélyítése. Miután 2014. november 12-én egy K–Ny-i irányú újkori fal K-i falsíkja került napvilágra november 13-án két fő, november 14-én és 17-én pedig négy fő ásatási munkással és két fő technikussal tisztáztuk a kazamatában előkerült régészeti jelenségeket. Az É–D-i irányú újkori fal D-i oldalán egy falsarok került elő és az itt talált K–Ny-i irányú fal Ny felé folytatódott. Falazási technikája ugyanolyan volt, mint az É–D-i irányú falé. Az É–D-i falhoz K-ról befutó metszettel Ny-i oldalán egy rossz állapotú újkori falmaradvány is előkerült. A régészeti jelenségeket dokumentáltuk. A liftakna tervezett bejárata alatt, a K-i metszettel egy nagyobb méretű, újkori téglaközből rakott teherhárítóívet figyeltünk meg és dokumentáltunk.

A felmérésekből kiderült, hogy az É–D-i irányú újkori fal részben belelóg a tervezett liftakna helyébe. Ezért 2014. november 18-án Vákár Tibor régészeti felügyelő a helyszíni szemle

alapján engedélyezte a kivitelezőnek (EB Hungary Invest Kft.), hogy annyit elbonthasson a 60 cm vastag fal K-i részéből, hogy elférjen a liftakna. Ezután elkezdődött a falsík részleges elbontása, utána pedig 2014. november 24-től az aljzat kibetonozása után a kubatúra kiépítése. A régészeti megfigyelést 2014. november 28-án lezártuk.

BENCZE ZOLTÁN

50. Budapest I, Gellérthegy (KÖH 43174)

Ö

A Budapesti Történeli Múzeum és a szegedi OSL Hungary Kft. között létrejött szerződésnek megfelelően, június 12-én az Aquincumi Múzeumban lezajlott szóbeli konzultációt követően, június 13-án a megelőző feltárás (Ás. Az.: 12.2013.04) szakmai előkészítésének részét képező roncsolásmentes geofizikai kutatást végeztünk az építendő Gellérthegyi Sikló tervezett nyomvonálahoz igazodva. A georadaros vizsgálat célja a gellérthegyi ismert régészeti lelőhely (késő bronzkori erődített telep, kelta oppidum) É-i oldalán tervezett beruházással érintett területek feltérképezése, esetlegesen előforduló régészeti jelenségek lokalizálása volt. A terepi munkában részt vett az OSL Hungary Kft. részéről dr. Páll Dávid Gergely geológus, a BTM részéről Tóth Farkas Márton régész. A vizsgálati metódust a helyszínen megtekintette Szilas Gábor régész munkatárs (BTM) és dr. Szabó Dániel régész, szakmai konzulens (ELTE).

A georadaros felmérést a terepi-morfológiai adottságok és a növényzet adta lehetőségek figyelembe vételével kellett végeznünk, így a ‚B‘ munkaterületen (alagút kitorkollás, pályatartó oszlop-alapozások és felső fogadó állomás) 4 szelvényben kb. 600 m², továbbá az ‚A‘ munkaterületen (alsó indító állomás és autóbusz parkoló) kb. 100 m², tehát összesen mintegy 700 m² terület vizsgálatára került sor. Az adatok kiértékelését az OSL Hungary Kft. részéről Katona Orsolya és dr. Páll Dávid Gergely – régészeti szakmai konzultáció mellett – végezték.

Régészeti szempontból elsősorban a felső, citadellához közelebb eső, növényzeti fedettségét tekintve kedvezőbb adottságú területek vizsgálata bizonyult eredményesnek. Az itt kijelölt két nagyobb méretű szelvény (GH1 és GH2) vizsgálata során az őskori sánc ismert nyomvonala és azon belül több, feltehetően azzal egy idejű, de funkcióját tekintve egyértelműen nem meghatározható jelenség volt lokalizálható. Ezeknek a jelenségeknek a meghatározása és a georadaros vizsgálat más eredményeinek tisztázása, pontosítása a megelőző feltárás elvégzésével reményeink szerint ellenőrizhetővé és kiértékelhetővé válik majd.

TÓTH FARKAS MÁRTON

51. Budapest I, Gellérthegy (Bérc utca 6./b) (KÖH 43174)

B, V, I

A Budapesti Történeli Múzeum részéről, 2014. november 17–24. között, a Budapest Fővárosi Kormányhivatal V. Kerületi Építéssügyi és Örökségvédelmi Hivatala Örökségvédelmi osztálya által előírt módon, régészeti szakfelügyeletet láttunk el (Ás. Az.: 205.2014.02) a fentnevezett ingatlan területén, lakóépület építéséhez kapcsolódó, gépi erővel végzett földmunka során. Ezt követően, 2014. november 25–27. között, megelőző régészeti feltárást végeztünk.

A régészeti szakfelügyelet keretében novemberben elvégezték gépi humuszolást, valamint az ásatási kutatóárkok és szelvények megnyitását követően, 3-4 fő régészeti bontómunkás és 1 fő régésztechnikus részvételével elvégeztük az előkerült 19 objektum és 20 stratigráfiai egység (kerek, kis és közepes méretű gödrök, cölöplyuk és 3 D–É-i irányú árok) metszetre történt, majd teljes bontását, fotó- és rajzi dokumentációját, valamint a D-i és Ny-i szelvényfal dokumentálását. A regisztrált jelenségeket és a kutatási terület határait a BTM geodétái két alkalommal bemérték.

Egy, a D-i szelvényfaltól É-i irányban kb. 17 m-re feltárt újkori gödör kivételével az összes, a régészeti szakfelügyelet és a megelőző feltárás keretében előkerült, dokumentált jelenség a munkaterület D-i határától számított kb. 8 m széles sávon belül helyezkedett el. A többé-kevésbé intaktnak tekinthető márgafelszín ebben a sávban enyhe, folyamatos terepesést mutat É-i irányban, a Bérc utca felé. Az ettől északabbra fekvő terület lejtése lépcsőzetes, nagy méretű, sittel töltött gödrökkel, teraszosítás nyomaival, kis téglalapítmények alapozásaival tagolt; a márgafelszín jórészt bolygatott. A feltöltés és a humuszréteg vastagsága a terület legnagyobb részén 10–200 cm között változik.

A feltárt jelenségek kora keltező értékű leletek hiányában vagy nem volt meghatározható, vagy újkorinak, recensnek bizonyult. A 3 gödörből előkerült kis számú, kis méretű, késő vaskorra keltezhető kerámiatöredék a velük egy kontextusból származó újkori/recens kerámia és egyéb szemét alapján másodlagos helyzetben lévőnek tekinthető. A terület késő bronzkori megtelepedési horizontjára mindössze egy jellegtelen, kisméretű, szórvány kerámiatöredék utal. Az előkerült kisszámú, szórvány régészeti lelet a citadella platója felől lemosódó, erodálódó talajrétegekből származik.

A feltárás eredményeként kijelenthető, hogy az építési telek területén a természetes erózió, valamint az erőteljes újkori és recens bolygatottság (teraszosítás, épületek, közművek, 2. világháborús pusztítás és az azutáni tereprendezés) következtében, valamint a terület szórványos régészeti korú megtelepedettsége (az ismert gellérthegyi lelőhely kiterjedésének É-i határa) folytán komolyabb régészeti korú megtelepedés nyoma nem található. Régészeti korú jelenségek előkerülésére legfeljebb a telek legdélebbi, nagyobb mélységű földmunkavégzés és feltárás által jelenleg nem érintett sávjában lehet számítani, az ismert késő bronzkori és késő vaskori település (KÖH 43174) legészakibb határa valószínűleg ebben a sávban húzódik. A feltárásnak a terület régészeti megtelepedésére és rétegtani jellemzőire vonatkozó eredményei összhangban állnak a Maráz Borbála által 2004–2007 között, a Bérc utca más telkein végzett próba- és megelőző feltárások, régészeti megfigyelések során nyert eredményekkel.

TÓTH FARKAS MÁRTON

52. Budapest I, Logodi utca, Bugát lépcső (KÖH 39583)

Kö

Az elektromos művek a Logodi utca teljes hosszában, a Ny-i oldalon a járda vonalában kicserélte az elektromos kábeleket 2014. június hónapban. Az új kábeleket mindenütt a régi nyomvonalán fektették le. Régészeti objektum, illetve régészeti lelet nem került elő.

A Bugát lépcsőnél, a Logodi utca és az Attila út között, 2014. június. 13-án, elektromos kábelfektetést végeztek a meglé-

vő nyomvonalon, Logod falu itt feltárt és bemutatott templomromján keresztül. A tervek pontos nyomvonalat nem adtak meg az építetőnek, hanem a meglévő kábelek megkeresését írták elő. Az eszerint eljáró munkavezető a Logodi utca mentén megtalálta a lépcső mellett levezető szakaszt, amely az É-i templomfalán egy korábbi áttörés helyén jut be a templom belsejébe. (Az áttörés kb. 20 cm-t érint az eredeti alapozásból a többi az 1940-es évek kiegészítésén halad keresztül szinte a felszínen!) A továbbiakban a kábelek több ágra szakadnak, amelyek közül az építésvezető a felszíni nyomok alapján a legutóbb megbontott kövezetet figyelve érte el a templom Ny-i falát. Itt csak egy kábelt talált, amely a magasan lévő faltetőn, ugyancsak szinte a felszínen halad kifelé a templomból. Ezután kutatóárokmal D felé tovább kereste a kábeleket a templom falán kívül, és kb. fél méterre meg is talált egy kábelköteget, amelyet azonban az itt álló fa gyökereinek elvágása nélkül nem tudott volna megközelíteni. Ezután úgy döntött, hogy az új vezetékét a korábban talált szimpla vezeték nyomvonalán, a falat mélyebben áttörve vezeti ki a templom belsejéből. A helyszínen megjelent Vákár Tiborral és a helyi munkavezetővel a Budapesti Történelmi Múzeum részéről abban állapodtunk meg, hogy a már megkezdett és nagyrészt elvégzett munkát fejezzék be, és hétfőig adjanak lehetőséget a fal dokumentálására (fotó, geodézia). 2014. június 16-án, miután az árkot a kivitelező megtisztította lefotóztuk a templomfal érintett szakaszát, valamint geodéziai felmérést készítettünk. A geodéziai felmérés kiterjedt a templom látható falainak egészére is, mivel korábban itt nem volt alkalmunk modern geodéziai felmérést készíteni. A dokumentálás megtörténte után a vezetékét elkészítették és az árkot visszatöltötték.

VÉGH ANDRÁS

53. Budapest I, Öntőház udvar (KÖH 52385)

Kk, Ú, Tő

A Várkert-bazár felújításának szerves részét képezték az Öntőház udvar területén végzett helyreállítási munkák és új közművek telepítése, amelyeknek régészeti megfigyelését 2014. január 14-ig, végig „hivatalból” folyamatosan figyelemmel kísértük. Ezután 2014. március 7. és április 11-e között több, a tereprendezéshez és a kert végleges kialakításához kapcsolódó földkitermeléssel járó tevékenységek szakfelügyeletét láttuk el. (Ezekről a munkákról a Budapesti Történelmi Múzeum sajnos nem minden esetben kapott előzetesen tájékoztatást!) Mivel azonban a helyreállítási program még ez után is folytatódott (vö. az udvar É-i zárófalának, azaz a 9. sz. várfalnak a tisztítása + az udvar Ny-i támfala mögött szivárgórendszer kiépítése), így a munkák teljes lezárására részünkről végül 2014. augusztus legvégén, szeptember elején került sor.

Március 7-én az udvaron több É–D-i és K–Ny-i árkot húztak közműfektetés céljából. Az árkok mélysége viszonylag csekély volt, 100–120 cm között, és kizárólag a modern kori feltöltési réteget érintették.

Március 17-én, az udvar közepén, téglalap alakú árok kiásására került sor. Mint kiderült, ez az udvar lejtős kialakításához szükséges támfal alapozási árka, amelynek É-i részén a 16. századi, és fokozottan védett, Öntőműhelyhez tartozó É–D-i és K–Ny-i irányú falak által határolt sarok került elő. Itt rétegmegfigyelésekre nem volt lehetőségünk, a fal dokumentálása és geodéziai felmérése megtörtént. A falak megóvása érdekében geotextillel való letakarásukat kértük, amit aznap el is végeztek.